

Utbildningsinspektion i Vikaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6 samt fritidshem

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Vikaskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Vikaskolan har bestått av undervisningsråden Anna Löfström och Bellita Torén. Besök i Vikaskolan och dess fritidshem inleddes den 5 april och avslutades den 7 april 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Vikaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Intervjuer har genomförts med rektorn, personal, elevvårdspersonal, elever, elevråd samt föräldrar. Det fördes även spontana samtal med personal och elever i samband med att verksamhetens olika delar besöktes.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Vikaskolan	Antal barn/elever
Fritidshem	35
Förskoleklass	22
Grundskola 1–6	104

Vikaskolan, som ingår i skoldistriktet Runn, ligger ungefär två mil söder om Falun. Skolan byggdes 1960, byggdes till 1990/1991 och renoverades 2002/2003. Fritidshemmet är sedan ett år tillbaka beläget i skolbyggnaden intill förskoleklassen och årskurs 1–2. Merparten (75) av eleverna har skolskjuts.

Det finns 0,75 årsarbetare i förskoleklassen, 3,0 i fritidshemmet och 8,2 lärare i grundskolan. Personalen är indelad i två arbetslag, ett för fritidshem, förskoleklass och årskurs 1–2 samt ett för årskurs 3–6. Verksamheten leds av en rektor som även ansvarar för en förskola som ligger intill Vikaskolan. Förskolan har inte granskats i denna inspektion.

Skolan ingår i försöksverksamheten med timplanelös utbildning.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

I kursplanerna anges vilka krav staten ställer på utbildningen i olika ämnen.

Enligt skolans sammanställning av resultaten från de nationella proven i årskurs 5 var andelen elever som uppnått målen i

- svenska 100 procent 2005 (86 procent 2004, 95 procent 2003),
- engelska 94 procent 2005 (81 procent 2004, 65 procent 2003),
- matematik 100 procent 2005 (86 procent 2004, 90 procent 2003),
- samtliga kursplaneämnen 76 procent 2004 (uppgift saknas för övriga år).

Utöver de nationella proven följs elevernas kunskapsresultat genom observationer, tester och olika former av avstämningar av hur eleverna klarar uppgifterna.

Inspektörerna bedömer elevernas kunskapsresultat i de nationella proven 2005 som goda.

Utveckling och lärande i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper

Enligt läroplanen skall skolan ansvara för att eleverna får de kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem.

I Vikaskolan är utbildningen utformad så att genomgång av läraren varvas med enskilda eller gruppgemensamma uppgifter. Eleverna ges kontinuerligt utrymme att diskutera, argumentera och lyssna på varandra. Merparten av de elever som inspektörerna har talat med förmedlar en nyfikenhet och lust att lära. Det görs dock inte några systematiska uppföljningar och analyser av elevernas utveckling och lärande i förhållande till läroplanens mål, exempelvis i fråga om elevernas förmåga att arbeta utforskande och inta ett kritiskt förhållningssätt.

Inspektörerna bedömer att det i verksamheten finns väl fungerande delar som kan bidra till positiva resultat, exempelvis omväxlande arbetssätt och att tid avsätts för reflexion och diskussion. Att det saknas sammanställningar av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper medför dock att inspektörerna inte kan göra en ordentlig bedömning i denna del. För att förbättra verksamheten bör skolan utveckla rutiner för att kontinuerligt följa upp och analysera elevernas resultat i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk, vardaglig handling.

I Vikaskolan tränas eleverna att arbeta i demokratiska former bland annat genom elev- och klassråd. Eleverna beskriver vid inspektionen att de ser dessa råd som viktiga och att de där kan påverka verksamheten i stort. Elevernas inflytande och delaktighet i fråga om planering och utvärdering av utbildningen är däremot begränsat, något som behandlas vidare i avsnitt 2.

Det bedrivs ett aktivt arbete i såväl fritidshem, förskoleklass som grundskola med frågor som rör normer och värden. Vikten av respekt för varandra, att ta eget ansvar och att arbeta i demokratiska arbetsformer behandlas i undervisningen, under temaveckor och vid samtal och diskussioner mellan personal, elever och föräldrar. Arbetet beskrivs av personal och föräldrar ha lett till positiva resultat, inte minst i förhållande till den situation som gällde för några år sedan. Det förekom då ofta kränkande behandling mellan eleverna och språkbruket var grovt. Flera elever uppger dock vid inspektionen att det fortfarande förekommer kränkningar i en inte ringa omfattning och de ger ett flertal exempel på detta. Detta behandlas vidare i avsnitt 2.

Inspektörernas samlade bedömning är att resultaten är bra beträffande elevernas inflytande och delaktighet via elev- och klassråd. Resultaten bör dock förbättras i fråga om elevernas möjligheter att ta ansvar för planering och utvärdering av undervisningen. Beträffande skolans arbete mot kränkande behandling har resultaten förbättrats betydligt under senare år. Inspektörerna konstaterar dock att elevernas bild av den nuvarande frekvensen av kränkande behandling till viss del skiljer sig från personalens. Inspektörerna bedömer därför att Vikaskolan bör sammanställa och analysera vilka resultat som nu har uppnåtts och då särskilt beakta elevernas synpunkter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att de kunskapsresultat som har uppnåtts i de nationella proven år 2005 är goda. Detsamma gäller elevernas möjlighet till inflytande och delaktighet via elev- och klassråd. Vikaskolan bör dock utveckla rutinerna för att sammanställa och analysera vilka resultat som nås i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper och i arbetet mot kränkande behandling. Det bör även ske en förbättring av elevernas möjligheter att ta ansvar för planering och utvärdering av undervisningen.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Inflytande och delaktighet för elever och föräldrar är två mål som skolnämnden i Falu kommun ser som prioriterade.

I Vikaskolan finns elevskyddsombud och klassråd hålls varje vecka. De synpunkter som kommer fram förmedlas till elevrådet där det ingår representanter från årskurs 2–6. Eleverna i förskoleklassen och årskurs 1 deltar inte i elevrådet, de får istället en kopia av elevrådets protokoll och läraren går igenom det tillsammans med dem, förklarar oklarheter och ser till att elevernas synpunkter förmedlas till elevrådet. Frågor som behandlas i elevrådet kan gälla språkbruk, mobbning, hur det fungerar i klasserna samt inköp av materiel för rasterna.

I skolsamrådet ingår föräldrarepresentanter från förskola och skola, föräldraföreningen samt förskolans och grundskolans personal. Rektorn är sammankal-

lande till möten två gånger per termin då övergripande verksamhetsfrågor diskuteras och information lämnas av rektorn.

Elevernas inflytande över den dagliga verksamheten uppvisar vid inspektionen en varierad bild. I fritidshemmet ges barnen möjlighet att vara delaktiga bl.a. vid val av gemensamma och egna aktiviteter och diskussioner förs inför inköp av lekmaterial. I förskoleklassen gör läraren en övergripande planering utifrån såväl styrdokumentens intentioner som barnens intressen och behov. Även grundskolan genomsyras av intentionen att eleverna skall ha inflytande och ta ansvar men verksamheten utformas främst utifrån en planering som läraren gör. I ett veckoschema ges eleven möjlighet att arbeta med enskilda uppgifter i sin egen takt men merparten av lärarna informerar inte eleverna om kursplanernas mål vare sig i samband med undervisningen eller vid utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med föräldrarna, liksom elevernas delaktighet i klassråd och elevråd, har en god kvalitet. Förbättringar bör dock ske i grundskolan så att eleverna med stigande ålder och mognad tar ansvar och utövar ett reellt inflytande över den egna utbildningen. Som en central grund för detta förutsätts att eleverna är informerade om kursplanernas mål.

Värdegrundsarbetet

Enligt författningarna skall skolan aktivt förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. I rektorns ansvar ingår att upprätta, genomföra och följa upp skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka kränkande behandling bland elever och anställda.

Vikaskolan använder sig av ett fastställt program mot kränkande behandling, benämnt "Handlingsplan mot mobbning", som har utarbetats i skoldistriktet Runn. Programmet behandlar förebyggande åtgärder, åtgärder vid mobbning samt uppföljning och utvärdering av detta arbete. Vid skolan finns ett anti-mobbningsteam där skolsköterskan, specialpedagogen och en fritidspedagog ingår. Åtgärder av såväl individuell- som gruppgemensam karaktär genomförs liksom temaveckor. Ett "KRAM-projekt" (Kärlek, Respekt, Ansvar, Mod) finns som syftar till att förebygga kränkningar och förstärka skolans arbete med värdegrundsfrågor. Läsåret 2003/04 infördes en så kallad "nolltolerans" mot svordomar och "fula ord". Om en elev bryter mot denna regel kontaktas elevens föräldrar och ombeds hämta hem sitt barn resterande del av skoldagen.

Personal och föräldrar anger att det sällan förekommer kränkningar men som nämnts i föregående avsnitt förmedlar flera av eleverna en annan bild.

Inspektörerna bedömer att det i Vikaskolan bedrivs ett aktivt och engagerat arbete med värdegrundsfrågor. Skolans "Handlingsplan mot mobbning" bör dock revideras så att det framgår att den gäller alla former av kränkningar och inte endast mobbning. I Skolverkets skrift "För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling" (SKOLFS 2004:19) finns det rekommendationer -allmänna råd- om hur författningarna kan tillämpas. Där betonas att kränkningar kan ta sig många uttryck som exempelvis mobbning, diskriminering, sexuella trakasserier, rasism, främlingsfientlighet och homofobi. Inspektörerna bedömer att ett handlingsprogram som anges gälla mobbning kan tolkas så att arbetet bedrivs utifrån ett alltför snävt synsätt.

Den disciplinära åtgärd som skolan tillämpar, och som innebär att en elev kan skickas hem resterande del av skoldagen, bedöms inte vara acceptabel då den saknar stöd i författningarna. I skollagen anges att elever i grundskolan har såväl skolplikt som rätt till utbildning. I grundskoleförordningen anges vilka disciplinära åtgärder som kan vidtas om en elev uppträder olämpligt. Det framgår där att läraren i första hand bör uppmana eleven att ändra sitt uppförande och om det inte hjälper skall elevens vårdnadshavare kontaktas. Läraren kan visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av pågående undervisningspass eller låta eleven under uppsikt stanna kvar i skolan högst en timme efter skoldagens slut. Slutligen anges att läraren vid upprepade eller allvarigare förseelser dels skall göra en anmälan till rektorn, dels hänskjuta frågan till en elevvårdskonferens.

Skolhälsovård

Skolhälsovård anordnas i enlighet med skollagens bestämmelser.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas delaktighet i klassråd och elevråd, liksom skolans samverkan med föräldrarna, har en god kvalitet. Skolhälsovård ges i enlighet med skollagens krav. Det bedrivs ett aktivt och engagerat värdegrundsarbete men skolans ”Handlingsplan mot mobbning” bör revideras så att det framgår att den avser alla former av kränkande behandling och inte endast mobbning. Förbättring bör även ske i fråga om grundskoleelevernas möjligheter att med stigande ålder och mognad ta ansvar och utöva ett reellt inflytande över den egna utbildningen. Som en del i det bör ingå att eleverna informeras om målen i kursplanerna.

Det är inte acceptabelt att skolan tillämpar en disciplinär åtgärd som innebär att en elev skickas hem resterande del av skoldagen.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål

Vikaskolan har en arbetsplan som omfattar såväl förskola, fritidshem som skola. Arbetsplanen är fastställd av rektorn.

De nationella kursplanerna anges ligga till grund för lärarnas planering av verksamheten men det saknas forum för lärarna där de kan föra fördjupade diskussioner om kursplanerna, dess mål samt kunskapsbedömningar utifrån dessa mål. Däremot förs det pedagogiska samtal vid de kontinuerliga veckomötena.

Inspektörerna bedömer att de nationella kursplanerna bör diskuteras och tolkas så att det klargörs vad undervisningen skall innehålla och hur den skall utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen. Fördjupade diskussioner bör föras om hur kunskapsbedömningar skall göras i förhållande till dessa mål och för att säkerställa likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper.

Organisering av undervisningen

Organiseringen av undervisningen är flexibel och utformas för att svara mot elevernas skiftande behov. Förskoleklassen har en nära samverkan med årskurs 1–2 och i grundskolan finns åldersintegrerade grupper (årskurs 1–2 och 3–4).

Det förs dock inte några diskussioner om hur fritidshemmets verksamhet skall komplettera förskoleklassens och grundskolans verksamhet.

Inspektörerna bedömer att det finns en flexibilitet och strävan att utforma organisationen på ett sätt som svarar mot elevernas behov men det bör tydliggöras hur fritidshemmets verksamhet skall komplettera förskoleklassen och grundskolan så att verksamheterna tillsammans bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande.

Arbetssätt

I förskoleklassens verksamhet ingår aktiviteter som lek, skapande och utforskande. Lärandet, som pågår i såväl schemalagd form som i leken, anpassas till barnens behov och intressen. I förskola, förskoleklass och grundskola används en metod med ”ordlappar” för att ta tillvara barnens intresse för det skrivna språket. Språk-, skriv- och läsutveckling är ett prioriterat område och som en del i det ingår att läromedlet Pilen, som syftar till att utveckla elevernas språk, används.

I undervisningen eftersträvar lärarna att det skall finnas en integration mellan dagsaktuella frågor och de delar som tas upp i undervisningen. Det görs även kontinuerligt kopplingar mellan teori och praktisk vardagskunskap.

Skolans specialpedagog, som har en central funktion på skolan, arbetar med elever i behov av särskilt stöd och ger även pedagogisk handledning till lärarna. Specialpedagogen stödjer lärarna i arbetet med att vidareutveckla skolans arbetsformer.

Inspektörernas samlade bedömning är att arbetssätten har en god kvalitet. Be-
träffande behovet av att arbetssätten utformas så att eleverna ges möjlighet till delaktighet hänvisas till avsnitt 2.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Det har påbörjats ett arbete med att upprätta individuella utvecklingsplaner för samtliga elever, insatserna kommer att fördjupas under hösten 2005.

I skolans arbete med att identifiera elever i behov av stöd finns en nära samverkan mellan skolans specialpedagog, skolsköterskan och lärarna. I de fall det finns stödbehov upprättar specialpedagogen åtgärdsprogram och ger eleverna stöd enskilt och/eller i grupp. Alla åtgärdsprogram behandlas på en elevvårds-konferens där rektorn deltar. Vidtagna åtgärder följs upp vid såväl utvecklings-samtal som på elevvårdskonferenser.

Vid tidpunkten för inspektionen fanns det inte någon elev som hade särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet, särskild undervisning eller anpassad studiegång. Om behov av särskilt stöd framkommer fattar rektorn beslut om det, dock inte i fråga om anpassad studiegång eftersom det är ett beslut som enligt delegationsordningen skall fattas av distriktschefen.

Inspektörerna bedömer att dessa delar har en god kvalitet.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Test, diagnoser, avstämningar och observationer används för att bedöma ele-
vernas utveckling och lärande men det finns inte något enhetligt system för hur

lärarna dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. En del lärare har uppgifterna nedtecknade medan andra har dem ”i huvudet”. För samtliga elever görs en genomgång en gång per termin av rektorn, skolans specialpedagog, skolsköterskan samt berörd klasslärare. Vid klasskonferenser en gång per månaden för lärarna, tillsammans med specialpedagogen, diskussioner om elevernas kunskapsutveckling. Lärarna anger dock att det saknas tid för att föra fördjupade diskussioner om kunskapsbedömningar i förhållande till de mål som anges i kursplanerna.

Lärarna anger att de har en ambition att eleverna skall vara delaktiga i utvärderingen av det egna lärandet, något som i praktiken dock förekommer relativt begränsat. En del eleven gör noteringar och reflexioner i en egen dagbok men arbetsmetoden har inte implementerats fullt ut ännu.

Inspektörerna bedömer att det är positivt att olika metoder används för att utvärdera och bedöma elevernas lärande och kunskapsutveckling. Eleverna bör dock göras delaktiga i utvärdering av det egna lärandet. Såsom nämnts tidigare i avsnittet ”Lokala mål” bör lärarna föra fördjupade diskussioner om hur kunskapsbedömningar skall göras i förhållande till målen i kursplanerna.

Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin samt vid behov. Lärare, elev och föräldrar samtalar då om hur det går för eleven, vad som behöver tränas mer osv. Vid samtalen relateras elevens resultat och utveckling vanligtvis inte till de mål som anges i kursplanerna för respektive ämne.

Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör förbättras så att det i dem ingår en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i såväl läroplanen som kursplanerna.

Samverkan och öppenhet

Det finns rutiner för samverkan och överlämnande mellan förskola och förskoleklass. Föregående år följde en av förskolans förskollärare med de barn som övergick till förskoleklassen och läraren har sedan arbetat i denna klass. Rutiner finns för samverkan med Hälsingegårdsskolan så elever och föräldrar skall få introduktion och information inför övergången till årskurs 7.

Det finns en bra samverkan med kulturbussen, biblioteket på orten och museer.

Inspektörerna bedömer att dessa delar har en god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att individanpassningen, de individuella studieplaneringarna, arbetssätt samt stöd till eleverna bedöms ha en god kvalitet som helhet. För att förbättra verksamheten bör dock de nationella kursplanerna diskuteras och tolkas så att det klargörs vad undervisningen skall innehålla och hur den skall utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen. Fördjupade diskussioner bör föras om hur kunskapsbedömningar skall göras i förhållande till dessa mål och för att säkerställa likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper.

Vidare bör eleverna göras delaktiga i utvärdering av det egna lärandet. I utvecklingssamtalen bör det ingå en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i såväl läroplanen och kursplanerna. Utöver detta bör det tydliggöras hur

fritidshemmets verksamhet skall komplettera förskoleklassen och grundskolan så att verksamheterna tillsammans bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Ansvarsfördelning och beslutsordning

I Falu kommun har skolnämnden det övergripande ansvaret för verksamheten. Nämnden fastställer gällande delegationsordning. Vid skolförvaltning bedrivs ett arbete med kommunövergripande frågor som bl.a. rör ekonomi, resultat och kvalitetsfrågor.

Vikaskolans rektor ingår i skoldistriktet Runns ledningsgrupp där rektorer och distriktschef varje vecka diskuterar och beslutar i verksamhetsgemensamma frågor. Distriktschefen har kontakt med skolförvaltningen och förmedlar skolornas resultatredovisningar. Vikaskolans rektor anger att det sällan ges respons på de resultat som skolan redovisar.

Vid skolan finns det en ledningsgrupp där rektorn ingår samt personal från fritidshem, förskoleklass och grundskola. Gruppen behandlar pedagogiska frågor och via deltagarna förmedlar rektorn ofta sina synpunkter på verksamhetsfrågor.

Inspektörerna bedömer att det finns en tydlig ansvars- och beslutsordning.

Rektorns ansvar, befogenheter och funktion

Rektorn, som är utbildad lågstadielärare och specialpedagog, har tidigare arbetat i såväl förskola som grundskola. Rektorn genomgår den statliga rektorsutbildningen och rektorn anger att det under denna tid har varit svårt att få tid att arbeta aktivt med skolans alla verksamhetsdelar. Rektorn anger att detta kommer att ändras när utbildningen avslutas våren 2005.

Rektorn ansvarar för bl.a. skolans ekonomi, verksamhetsutveckling, personal- och arbetsmiljöfrågor samt elevvårdsarbetet. I ansvaret ingår även att tillförsäkra att eleverna får tillgång till utbildning.

Rektorn håller sig förtrogen med verksamheten främst genom möten med personalen och verksamhetsbesök.

Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och tar det övergripande ansvaret. Beträffande ansvaret att tillse att det finns tillgång till utbildning i enlighet med författningarnas krav hänvisas till avsnitt 5.

Rektorns pedagogiska ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorns pedagogiska ledning utövas främst via skolans ledningsgrupp, vid samtal med personalen, personalmöten samt genom dokument som kvalitetsredovisningen. Lärarna uppger dock vid inspektionen att de efterlyser ett tydligare pedagogiskt ledarskap.

I Vikaskolan upprättas en kvalitetsredovisning varje år. Den omfattar såväl förskola, förskoleklass, grundskola som fritidshem. Det redovisas där vad som har gjorts för att nå uppsatta mål, vilka resultat som bedöms ha uppnåtts samt en reflektion och analys av hur man tänker arbeta för att utveckla verksamheten.

För fritidshemmets del redovisas endast ett fåtal resultat eftersom denna verksamhetsdel saknar dokumentation av det pedagogiska arbetet samt sammanställningar och analyser av resultat.

Inspektörerna bedömer att den pedagogiska ledningen bör bli tydligare. Som ett led i detta, och för att förbättra kvalitetssäkringen av verksamheten, bör rutinerna för att sammanställa och analysera uppnådda resultat förbättras. Detta har även behandlats i avsnitt 1.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns en tydlig ansvars- och beslutsordning och att rektorn är förtrogen med verksamheten. Rektorns pedagogiska ledning bör dock bli tydligare. För att förbättra kvalitetssäkringen av verksamheten bör rutinerna för att sammanställa och analysera resultaten förbättras.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Modersmålsundervisning ges under vårterminen 2005 till fem elever. Det finns inte någon elev som har undervisning i svenska som andraspråk, orsaken anges vara att ingen elev har detta behov.

Elevers val har vare sig fastställts eller erbjudits eleverna.

I hem- och konsumentkunskap har eleverna haft viss lärarledd undervisning i skolan. De har sedan fått i uppdrag att göra ett antal uppgifter hemma, exempelvis baka, göra en viss maträtt, städa eller tvätta. Elevers föräldrar har skriftligen fått bekräfta att eleven har utfört de angivna uppgifterna.

Musik i årskurs 6 har, enligt uppgift från några elever, förekommit endast vid några få tillfällen vårterminen 2005. Rektorn anger dock att ämnet har varit schemalagt hela läsåret, undervisningen har getts av en lärare med behörighet att undervisa i musik och alla elever har deltagit. Rektorn anger också att samverkan finns med den mottagande Hälsingegårdsskolan för att tillförsäkra att eleverna under sin sammanlagda utbildningstid får förutsättningar att uppnå de mål som anges i kursplanerna för ämnet musik.

En insamling av pengar påbörjas i årskurs 4, ibland i årskurs 5, för att eleverna i årskurs 6 skall kunna åka på en klassresa. Kostnaden per elev för den nu aktuella klassresan till Kloten uppgår till 1250 kronor, varje elev betalar därför 100 kronor per månad. Endast de elever som har betalat hela beloppet får följa med, övriga får vara i skolan och arbeta med egna uppgifter när klasskamraterna är bortresta. Frågan om avgifter och kostnader behandlas i kommunrapporten.

Inspektörerna bedömer att utformningen och genomförandet av utbildningen i hem- och konsumentkunskap är bristfällig då de praktiska momenten är förlagda till elevers hem. Dessa moment har därmed inte genomförts under en lärares ledning. Detta är inte acceptabelt då författningarna anger att det är skolan som skall ansvara för såväl planering, organisering som genomförande av elevernas utbildning. Det bedöms inte heller vara acceptabelt att elevers val inte erbjuds.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att undervisningen i hem- och konsumentkunskap inte sker i enlighet med författningarnas krav. Detta är inte acceptabelt. Det är inte heller acceptabelt att elevers val inte erbjuds.

6. Resurser

Resursfördelningen inom kommunen sker med hjälp av nyckeltal.

Rektorn och personalen framhåller att det har varit en relativt stor personalomsättning under senare år. Detta, i kombination med att personalstyrkan är relativt liten, har medfört att det anges finnas en ökad "sårbarhet" vid sjukdom etc. Enligt SCB:s statistik var antalet lärare med pedagogisk utbildning (heltidstjänster) totalt 8 under läsåret 2003/04, 2002/03 var det 6. Enligt uppgift från rektorn var antalet årsarbetare vid tidpunkten för inspektionen 0,75 i förskoleklassen (en förskollärare), 3,0 i fritidshemmet (2,5 fritidspedagoger, 0,15 förskollärare samt 1 elevassistent) och 8,2 i grundskolan (lärare årskurs 1–7 samt slöjdlärare). Antalet lärare i grundskolan motsvarade 7,8 årsarbetare per 100 elever.

Det finns en plan för genomförande av kompetensutvecklingsinsatser för personalen.

Skolans materiel, läromedel, datorer och annan teknisk utrustning bedöms vara tidsenliga och fungerande. Läromedlen är avgiftsfria och eleverna får kostnadsfria skolmåltider.

Fritidshem, förskoleklass och grundskola inryms i en gemensam byggnad. Lokaler renoverades för några år sedan, de är fräscha och fria från klotter och skadegörelse. Det finns tillgång till datasal, skolbibliotek, idrottssal och trä- respektive slöjdslokal.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna resurserna som goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Vikaskolan som helhet har en god kvalitet. Det finns en tydlig ansvars- och beslutsordning och rektorn är förtrogen med verksamheten. Vikaskolan har redovisat bra kunskapsresultat i de nationella proven 2005. Arbetet med individuell studieplanering och stöd fungerar väl och det bedrivs ett aktivt och engagerat värdegrundsarbete. Eleverna har inflytande över verksamheten i stort genom klass- och elevråd och skolans samverkan med föräldrarna är god.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Skolan bör följa upp och analysera vilka resultat som nås i förhållande till läroplanens mål kring kunskaper och i arbetet mot kränkande behandling.
- De nationella kursplanerna bör diskuteras och tolkas så att det klargörs vad undervisningen skall innehålla och hur den skall utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen. Fördjupade diskussioner bör föras om hur kunskapsbedömningar skall göras i förhållande till dessa mål och för att säkerställa likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper.
- Det bör tydliggöras hur fritidshemmets verksamhet skall komplettera skolan så att verksamheterna tillsammans bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande.
- Elevernas möjlighet att ta ansvar för planering och utvärdering av den egna undervisningen och det egna lärandet bör förbättras. Eleverna bör även med

stigande ålder och mognad, ges möjlighet att utöva ett reellt inflytande över den utbildningen.

- Eleverna bör informeras om målen i kursplanerna.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras till sitt innehåll genom att omfatta en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i såväl läroplanen som kursplanerna.
- Rektorns pedagogiska ledning bör bli tydligare.
- Av skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör det framgå att programmet omfattar alla former av kränkningar, inte bara mobbning.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas:

- Genomförandet av undervisningen i hem- och konsumentkunskap sker inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 3 § skollagen, bilaga 3 skollagen och 1 kap. 2 och 4 §§ samt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).
- Vid skolan tillämpas disciplinära åtgärder som saknar stöd i författningarna (6 kap. 9–10 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Anna Löfström
Bellita Torén